

Onemocnění jater související s alkoholem (ALD)

Jiří Ehrmann, Květoslava Aiglová, Ondřej Urban, Silvia Cveková, Pavol Dvoran

II. interní klinika – gastroenterologická a geriatrická LF UP a FN Olomouc

Jde o článek charakteru narrative review o onemocněních jater spojených s alkoholem. Věcný obsah je opřen o doporučené postupy (guidelines), které vydala European Association for the Study of the Liver v červenci roku 2018. V uvedeném článku je navíc historie a metabolismus alkoholu. Od minulých doporučení se toto poslední liší zejména důrazem na prevenci a časnou diagnostiku abúzu alkoholu a alkoholismu. Nejedná se o doslovný překlad celých guidelines. Doslovně jsou v článku zmíněna závěrečná doporučení.

Klíčová slova: abúzus, alkohol, guidelines EASL, játra, poškození.

Alcohol-related liver diseases (ALD)

The main aim of this educational article (narrative review) is to reflect clinical practice guidelines of the European Association for the Study of the Liver (EASL) published in J Hepatol 2018, contrasting with the 2012 guidelines especially in the new terminology of alcohol-related liver diseases (ALD). The strong emphasis on prevention of alcohol use disorders (AUD) may be exert at all stages of public health care. Another aim of the article are ALD history, epidemiology, metabolism of alcohol and clinical pictures of ALD.

Key words: abus, alcohol, EASL guidelines, liver, disorders.

Úvod

Odborná lékařská, ale i laická veřejnost měla a často stále má při slovech nadměrná nebo nepřiměřeně velká konzumace alkoholu na mysli především poškození jater. „Tvrdnutí jater“ je obávanou chorobou nadměrných pijáků alkoholu. Když však sledujeme odbornou literaturu týkající se problematiky abúzu alkoholu, publikací na téma alkohol/játra ubývá. Již od začátku vědeckého zájmu o účinky alkoholu na zdraví byla pozornost věnována i jiným chorobám než jaterním, nehledě pak na studium psychosociálních důsledků, jak vyplývá z jednotlivých článků supplementu časopisu Journal of Studies on Alcohol and Drugs, které bylo napsané k 75letému výročí vzniku časopisu (1). Proč tomu tak je, když třetina až polovina jaterních chorob vzniká v důsledku abúzu alkoholu? Možná také proto, že téma alkohol/játra nepřináší v posledních letech zásadně nové poznatky. Až teprve v souvislosti s horkým tématem medicíny – NAFLD (non-alcoholic fatty liver disease) se opět zvýšil zájem o ALD (alcoholic liver disease). Ačkoliv je etiopatogeneze obou nemocí odlišná, histologický a klinický obraz jsou podobné, včetně nepříznivých důsledků. Pro všechny lékaře, ale hlavně gastroenterology a hepatology je proto příznivá zpráva, že EASL (European Association for the Study of the Liver) vypracovala a vydala doporučené postupy

managementu alkoholem podmíněných onemocnění jater a publikovala je v časopise Journal of Hepatology (2018; 69: 154–181) s názvem: EASL Clinical Practice Guidelines: management of alcohol-related liver disease (2). To je to aktuální v hepatologii a autoři tohoto článku o onemocnění jater souvisejících s alkoholem doporučené postupy EASL zohledňují a zdůrazňují. Předtím EASL vydala a v časopise J Hepatol publikovala podobná guidelines v roce 2012. Nicméně, guidelines jsou o managementu a není např. zmiňována patogeneze, historie a některé další konsekvence. Je rovněž třeba uvést, že předložený článek není překladem originálního anglického textu. Ten je napsán na 28 stranách a opírá se o 360 citací. To by přesáhlo prostor v časopisu Vnitřní lékařství, ale hlavně guidelines musí být dílem České hepatologické společnosti s aplikací na podmínky u nás. Doslovně jsou ale přeložena závěrečná doporučení jednotlivých oblastí managementu a nová terminologie. Ta je v Tab. 1. Jednotlivá doporučení jsou souhrnně uvedena rovněž v příloze článku. Guidelines EASL vznikla na podkladě publikovaných prací do října roku 2017. V GRADE systému je úroveň síly důkazů vyjádřena stupni 1–3 a síla doporučení písmeny A (silné doporučení, musí být, EASL silně doporučuje) nebo B (slabé doporučení, EASL navrhuje, dává podnět). Již v prosinci roku 2016 až březnu roku 2017 byla vypracována 1. verze

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

prof. MUDr. Jiří Ehrmann, CSc., ehrmannj@fnol.cz

II. interní klinika – gastroenterologická a geriatrická LF UP a FN, I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc

Cit. zkr: Vnitř Lék 2020; 66(5): e3–e15

Článek přijat redakcí: 9. 11. 2018

Článek přijat po recenzích k publikaci: 17. 4. 2019